

بررسی رابطه درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه

تهران

صبا سروی^۱، مرضیه دهقانی^۲، علی مقدم زاده^۳

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد برنامه درسی، دانشگاه تهران، ایران.

۲. استادیار گروه برنامه درسی، دانشگاه تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. عضو هیئت‌علمی گروه برنامه درسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

فصلنامه راهبردهای نو در روان‌شناسی و علوم تربیتی، دوره سوم، شماره نهم، بهار ۱۴۰۰، صفحات ۶۵-۷۱

چکیده

امروزه فراگیران به عنوان یکی از ارکان نظام آموزش مهم‌ترین نقش را در فرایند یاددهی یادگیری ایفا می‌کنند. بدیهی است که عملکرد تحصیلی این فراگیران به میزان توانایی‌های آموخته‌شده یا اکتسابی آن‌ها در موضوعات آموزشی اطلاقی می‌شود که خود این متغیر متأثر از میزان درگیری تحصیلی یادگیرندگان در فرایند یاددهی-یادگیری است. هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران بود. بدین منظور ۳۴۸ دانشجو (۱۷۵ نفر مرد، ۱۷۳ نفر زن) با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند که به پرسشنامه درگیری تحصیلی ریو و تسنگ (۲۰۱۱) پاسخ دادند. همچنین برای عملکرد تحصیلی دانشجویان، معدل کل نمرات سال تحصیلی ۹۳-۹۴ مورداستفاده قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد بین درگیری تحصیلی و ابعاد آن (درگیری عاملیت، درگیری شناختی، درگیری رفتاری، درگیری عاطفی و درگیری فراشناختی) با عملکرد تحصیلی دانشجویان از لحاظ آماری رابطه مثبت و معنی‌داری است. همچنین نتایج نشان داد که عملکرد تحصیلی و درگیری تحصیلی در بین زنان و مردان تفاوت معناداری وجود ندارد و در نهایت عملکرد تحصیلی و درگیری تحصیلی بین دوره‌های لیسانس و ارشد و دکتری تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین تحلیل رگرسیون بر عملکرد تحصیلی معنادار بود ضمناً متغیرهای درگیری تحصیلی قادر به تبیین ۳۲ درصد تغییرات عملکرد تحصیلی است.

واژه‌های کلیدی: درگیری تحصیلی، عملکرد تحصیلی، دانشجویان.

مقدمه

در دنیای پیچیده امروزه، هر کشور و ملتی با هر دیدگاه و اعتقادی و با هر نظام سیاسی و اجتماعی به مسائل آموزش عالی توجه خاصی دارد. این امر از یک سو، اهمیت تعلیم و تربیت و از سوی دیگر نیازمندی‌های زندگی انسان را به این مسئله نشان می‌دهد. آموزش دانش آموزان و دانشجویان، در تمام دوره‌ها، به‌منظور تغییر رفتار، افکار، نگرش‌ها و مهارت‌های آنان صورت می‌گیرد و سرانجام به‌صورت پیشرفت و عملکرد تحصیلی سنجیده می‌شود. عملکرد تحصیلی و عوامل مؤثر بر آن همواره مورد توجه متخصصان و روانشناسان تربیتی بوده و تحقیقات بسیاری را به خود اختصاص داده است. از طرفی نقش برخی فرایندهای تحولی مثل درگیری تحصیلی در پیشرفت و موفقیت تحصیلی از اهمیت خاصی برخوردار، درحالی‌که کمتر مورد توجه قرار گرفته است. ازجمله عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی می‌توان از درگیری تحصیلی نام برد. این سازه برای اولین بار جهت درک و تبیین افت و شکست تحصیلی مطرح گردید و به‌عنوان پایه و اساسی برای تلاش‌های اصلاح‌گرایانه در حوزه‌ی تعلیم و تربیت مدنظر قرار گرفت. این درگیری بیانگر ورود فعال فرد در یک تکلیف یا فعالیت است. از آنجاکه مسئله عملکرد تحصیلی جدا از مسائل درگیری تحصیلی نیست لذا در پژوهش حاضر به بررسی رابطه درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌پردازیم. دانشجویان به‌عنوان سرمایه‌ی انسانی آینده‌ی کشور بسیار حائز اهمیت می‌باشند، از طرف دیگر، تربیت نیروی انسانی در سطوح عالی که بتواند پاسخگوی نیازمندی‌های اقتصادی، اجتماعی و سیاسی جامعه باشد یکی از وظایف مهم دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به شمار می‌آید که برای بهبود این آموزش لازم است که به ارزیابی عملکرد تحصیلی دانشجویان به‌عنوان یکی از عناصر مهم نظام آموزشی پرداخته شود تا از این طریق بتوان بر روی عوامل اساسی تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی آن‌ها تمرکز کرد و راهکارهای لازم برای بهبود آن را پیشنهاد داد (سعیدی، ۱۳۹۰). عملکرد تحصیلی به توانایی آموخته‌شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می‌شود که از طریق آزمون‌های فراگیری استانداردشده یا آزمون معلم ساخته و یا معدل اندازه‌گیری می‌شود با توجه به اینکه میزان پیشرفت و عملکرد تحصیلی یکی از ملاک‌های کارایی نظام آموزشی است، کشف و بررسی متغیرهای تأثیرگذار بر عملکرد تحصیلی، به شناخت بهتر و پیش‌بینی متغیرهای مؤثر در دانشگاه می‌انجامد (بیابانگرد، ۱۳۸۰). طبق پژوهشی که غلامعلی لواسانی، حجازی و خضرآذر (۱۳۹۰) با استفاده از روش تحلیل مسیر انجام دادند نتایج نشان دادند که میزان تلاش اثرمستقیم مثبت و معناداری بر پیشرفت ریاضی دارد. (رحیمی، ۱۳۸۷). یکی از عواملی که مؤثر بر عملکرد تحصیلی می‌باشد درگیری تحصیلی می‌باشد. اپلتون^۱ و همکاران (۲۰۰۶) عنوان می‌کنند که درگیری دارای چهار مؤلفه تحصیلی، رفتاری، شناختی و روان‌شناختی است. نشانگرهای متعددی برای هر جزء وجود دارد. درگیری تحصیلی به کیفیت تلاشی اشاره دارد که دانشجویان صرف فعالیت‌های هدفمند آموزشی می‌کنند تا به‌صورت مستقیم در دستیابی به نتایج مطلوب نقش داشته باشند (اناری، ابوالمعالی و هاشمیان، ۱۳۹۱).

در پژوهشی که توسط محسن پور (۱۳۸۴) به‌عنوان نقش کارآمدی، اهداف پیشرفت، راهبردهای یادگیری و پایداری در پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش آموزان سال سوم متوسطه ریاضی شهر تهران با استفاده از روش تحلیل مسیر انجام گرفت، مشخص شد که

^۱Appelton

راهبردهای یادگیری (شناختی و فراشناختی) بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اثر مستقیم دارد. درگیری از نظر لغوی به معنای درگیر شدن در کاری است و معمولاً در مقابل بی میلی یا بی رغبتی در کاری تعریف می شود و به عنوان یک احساس تعلق و گرایش فرد به مشارکت در فعالیت های کلاس و از نتایج مهم مدرسه در کنار موفقیت های آموزشی است و می تواند شامل مشارکت در فعالیت های فوق برنامه مانند، ورزش، موسیقی، تئاتر و کار جمعی که به وسیله دانشگاه سازمان دهی شده باشد. درگیری تحصیلی هم چنین درگیر شدن در امر یادگیری و وظایف آموزشی است (کرد افشاری، ۱۳۹۱).

هدف پژوهش حاضر نیز در راستای این تحقیقات بررسی رابطه درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران است.

روش پژوهش

از آنجایی که پژوهش حاضر به تعیین رابطه درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ می پردازد در زمره تحقیقات توصیفی (غیرآزمایشی) قرار می گیرد و طرح آن از نوع همبستگی می باشد. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران به تعداد ۳۷۳۵ نفر در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ تشکیل می دهند. بر اساس جدول تعیین حجم نمونه کرجسی مورگان (۱۹۷۰) نمونه ای با حجم ۳۴۸ نفر مورد نیاز است.

ابزار پژوهش

پرسشنامه درگیری تحصیلی: پرسشنامه درگیری تحصیلی ریو و تسنگ (۲۰۱۱) دارای چهار مؤلفه درگیری عاملیت، درگیری رفتاری، درگیری عاطفی و درگیری شناختی و جمعاً ۲۲ گویه می باشد. درگیری عاملیت شامل ۵ گویه (۱-۵)، درگیری رفتاری شامل ۵ گویه (۶-۱۰)، درگیری عاطفی شامل ۴ گویه (۱۱-۱۴) و درگیری شناختی دارای ۸ گویه (۱۵-۱۸) و راهبردهای فراشناختی (گویه های ۱۹-۲۲) می باشد. این ۲۲ سؤال در یک طیف لیکرت ۷ درجه ای (بسیار مخالفم، مخالفم تا حدودی مخالفم، نه مخالف و نه موافقم تا حدودی موافقم، موافقم، بسیار موافقم) تنظیم شده است. پژوهشی که توسط مهران (۱۳۹۲) انجام شده است ضریب پایایی پرسشنامه درگیری تحصیلی را با آلفای کرونباخ ۰/۸۴ را گزارش کرده است که برای خرده مقیاس های درگیری عاملیت، ۰/۸۸، درگیری رفتاری، ۰/۸۵، درگیری عاطفی، ۰/۸ و برای درگیری شناختی (که متشکل از شناختی و فراشناختی) ۰/۸۳ می باشد. با توجه به اینکه پرسشنامه قبلاً در ایران هنجار شده و پایه نظری و قوی دارد، بنابراین روایی آزمون به وسیله مهران از طریق تحلیل عاملی تأییدی بررسی شده و پرسشنامه مورد نظر از نظر روایی نسبتاً مطلوب و مناسب برخوردار است.

سنجش عملکرد تحصیلی: برای سنجش عملکرد تحصیلی دانشجویان گروه نمونه معدل سال تحصیلی ۹۴-۹۵ آن ها را که از واحد آموزش دانشکده فنی تهیه شده است در نظر گرفته شد.

پس از جمع آوری پرسشنامه داده ها با کمک نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرند. تجزیه و تحلیل داده های حاصل از آمار توصیفی و استنباطی در این تحقیق با استفاده از نرم افزار SPSS صورت می گیرد. در این تحقیق با استفاده از آمار توصیفی شامل:

فراوانی، درصد، میانگین، انحراف معیار، ضرایب همبستگی متغیرها و از آمار استنباطی شامل: همبستگی پیرسون و t مستقل و رگرسیون استفاده شده است.

یافته‌ها

جدول ۱. نتایج آزمون لوین

متغیر	F	سطح معناداری
عملکرد تحصیلی	۳/۲۵۸	۰/۵۴۶
عاملیت	۲/۱۳۴	۰/۳۸۱
رفتاری	۴/۷۱۶	۰/۵۰۴
عاطفی	۳/۳۷۵	۰/۴۱۲
شناختی	۳/۳۲۹	۰/۳۷۴
فرا شناختی	۲/۴۵۹	۰/۲۵۱

جدول ۱ نتایج آزمون لوین برای بررسی فرض همگنی واریانس درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار آماره F برای این متغیرها معنادار نمی‌باشد ($P \leq ۰/۰۵$)؛ بنابراین فرض همگنی واریانس‌ها رعایت شده است؛ بنابراین بین مردان و زنان در این عوامل تفاوت معناداری وجود ندارد؛ اما در متغیر رفتاری و عاطفی ($P < ۰/۰۵$) این تفاوت معنی‌دار است.

برای بررسی تفاوت درگیری تحصیلی (مؤلفه‌ها) و عملکرد تحصیلی بر اساس تاهل، از آزمون t برای گروه‌های مستقل استفاده شد. همان‌گونه که در آزمون قبل نشان داده شد (جدول ۱) همگنی واریانس‌ها رعایت بنابراین در این فرضیه نیز از آزمون t مستقل استفاده می‌شود.

جدول ۲. مقایسه‌ی میانگین عملکرد تحصیلی و عوامل درگیری تحصیلی بر اساس تاهل

متغیر	تاهل	t	Df	سطح اطمینان
عملکرد تحصیلی	مجرد	-۰/۴۸	۳۶۴	۰/۲۲۱
	متاهل			
عاملیت	مجرد	-۰/۵۶	۳۶۴	۰/۳۱۹
	متاهل			
رفتاری	مجرد	-۰/۷۷	۳۶۴	۰/۴۹۰
	متاهل			
عاطفی	مجرد	-۰/۷۸	۳۶۴	۰/۳۲۵
	متاهل			
شناختی	مجرد	-۰/۶۱	۳۶۴	۰/۵۰۲
	متاهل			
فرا شناختی	مجرد	-۰/۵۸	۳۶۴	۰/۵۴۲
	متاهل			

جدول ۲ نتایج مقایسه‌ی میانگین عملکرد تحصیلی و درگیری تحصیلی بر اساس تاهل را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار آماره‌ی t برای بررسی تفاوت بین افراد متأهل و مجرد در متغیرهای عملکرد تحصیلی، عاملیت، شناختی، عاطفی، رفتاری و فراشناختی از نظر آماری معنادار نیست ($P > 0/05$)؛ بنابراین بین افراد متأهل و مجرد در این عوامل تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۳. مقایسه‌ی میانگین عملکرد تحصیلی و عوامل درگیری تحصیلی بر اساس سطوح تحصیلی

متغیر	تغییرات	مجموع مجزورات	میانگین مجزورات	F	سطح اطمینان
عملکرد تحصیلی	درون‌گروهی	۲۳/۸۸	۱۱/۹۴	۱۵/۶۳	۰/۰۰۱
	بین‌گروهی	۲۶۳/۵۴	۰/۷۶		
عاملیت	درون‌گروهی	۶۴۵/۸۲	۳۷۲/۴۱	۷/۴۷	۰/۰۰۱
	بین‌گروهی	۱۵۱۱۷/۶۱	۴۳/۸۱		
رفتاری	درون‌گروهی	۲۳۸/۴۱	۱۱۹/۲۱	۵/۳۵	۰/۰۰۵
	بین‌گروهی	۷۶۷۸/۴۵	۲۲/۲۵		
عاطفی	درون‌گروهی	۷۲/۰۳	۳۶/۰۱	۲/۳۳	۰/۰۹۸
	بین‌گروهی	۵۱۵۳/۰۳	۱۵/۴۸		
شناختی	درون‌گروهی	۵۹/۹۹	۲۲/۹۹	۱/۹۶	۰/۱۴۲
	بین‌گروهی	۵۲۸۰/۳۵	۱۵/۳۰		
فراشناختی	درون‌گروهی	۴۱/۱۳	۲۰/۵۶	۱/۲۹	۰/۲۷۶
	بین‌گروهی	۵۴۹۱/۱۳	۱۵/۹۱		

جدول ۳ نتایج مقایسه‌ی میانگین عملکرد تحصیلی و درگیری تحصیلی بر اساس سطح تحصیلی را نشان می‌دهد. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مقدار آماره‌ی F برای بررسی تفاوت بین سطوح تحصیلی در متغیرهای عملکرد تحصیلی، عاملیت و رفتاری از نظر آماری معنادار است ($P < 0/05$)؛ بنابراین بین افراد این عوامل با توجه به سطح تحصیلات تفاوت معناداری وجود دارد؛ اما در خرده مقیاس‌های عاطفی، شناختی و فراشناختی این تفاوت معنی‌دار نیست و با توجه به این امر نمی‌توان به بررسی آزمون تعقیبی در این عوامل پرداخت.

جدول ۴. نتایج آزمون همبستگی پیرسون برای بررسی ارتباط درگیری تحصیلی و عملکرد

متغیرها	عملکرد تحصیلی	
	R	Sig
عاملیت	۰/۳۸۴	۰/۰۰۴
رفتاری	۰/۱۴۵	۰/۰۰۷
عاطفی	۰/۰۸۵	۰/۱۱۴
شناختی	۰/۴۴۸	۰/۰۰۱
فرا شناختی	۰/۴۹۸	۰/۰۰۱

نتایج حاصل از همبستگی پیرسون نشان داد که بین تمامی خرده مقیاس‌های عاملیت ($P < 0/05$)، رفتاری ($P < 0/05$) شناختی ($P < 0/05$) و فراشناختی ($P < 0/05$) با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه فراگیران به‌عنوان یکی از ارکان نظام آموزش مهم‌ترین نقش را در فرایند یاددهی یادگیری ایفا می‌کنند. بدیهی است که عملکرد تحصیلی این فراگیران به میزان توانایی‌های آموخته‌شده یا اکتسابی آن‌ها در موضوعات آموزشی اطلاق می‌شود که خود این متغیر متأثر از میزان درگیری تحصیلی یادگیرندگان در فرایند یاددهی-یادگیری است. درگیری تحصیلی مشارکت خود آغازگرانه و هدفمند در فعالیت‌های تحصیلی که نشان‌دهنده‌ی نوعی سرمایه‌گذاری روان‌شناختی پایدار و تسهیل‌کننده در امر یادگیری، همراه با حالات هیجانی مثبت، کوشش‌های فردی که دنبال ارتقاء درک یا تسلط فرد بر دانش، مهارت‌ها و حرفه‌هایی است که در آن آموزش هدف اصلی برنامه‌های تحصیلی می‌باشد. هدف پژوهش حاضر تعیین رابطه درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی در بین دانشجویان دانشکده فنی دانشگاه تهران بود. نتایج پژوهش به‌طور کلی نشان داد که بین درگیری تحصیلی و ابعاد آن (درگیری عاملیت، درگیری شناختی، درگیری رفتاری، درگیری عاطفی و درگیری فراشناختی) با عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه وجود دارد. یافته‌های این پژوهش در خصوص فرضیه اول (بین سهم درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی از طریق جنسیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد؟) نشان داد که بین درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانشجویان رابطه معناداری وجود ندارد. بر اساس یافته‌های پژوهشی، علاقه زنان به تحصیل و عملکرد تحصیلی بیشتر است. زنان در حوزه تحصیل تلاش بیشتری دارند و مردان بیشتر به سرگرمی‌ها و ورزش علاقه‌مند هستند (کاوینگتون، ۱۹۸۹). در مورد مردان مشاهده‌شده است که نگرانی درباره بیکاری و اشتغال پس از تحصیل، تأثیر منفی بر عملکرد تحصیلی آنان دارد (وسپرز، ۲۰۰۰)؛ بنابراین بین مردان و زنان در این عوامل تفاوت معناداری وجود ندارد؛ اما در متغیر رفتاری و عاطفی این تفاوت معنی‌دار است. یافته دیگر این پژوهش در فرضیه دوم (بین سهم درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی از طریق وضعیت تاهل تفاوت معنی‌داری وجود ندارد؟) ما را به این امر رهنمون کرد که بین درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی از نظر وضعیت تاهل رابطه معنی‌داری وجود ندارد. یافته‌های مربوط به سؤال فوق نشان می‌دهد که بین درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی از طریق وضعیت تاهل رابطه معنی‌داری وجود ندارد. مطالعات نشان می‌دهند که افت تحصیلی در دانشجویان متأهل بیشتر از دانشجویان مجرد است (تمنائی فر و همکاران، ۱۳۸۶). نتایج دیگر این پژوهش در ارتباط با فرضیه سوم (بین سهم درگیری تحصیلی و عملکرد تحصیلی از طریق سطح تحصیلات تفاوت معنی‌داری وجود ندارد؟) نیز بیانگر آن است که عملکرد تحصیلی و درگیری تحصیلی رابطه معنادار وجود دارد؛ بنابراین بین افراد این عوامل با توجه به سطح تحصیلات تفاوت معناداری وجود دارد؛ اما در خرده مقیاس‌های عاطفی، شناختی و فراشناختی این تفاوت معنی‌دار نیست و با توجه به این امر نمی‌توان به بررسی آزمون تعقیبی در این عوامل پرداخت. در عامل عملکرد تحصیلی در بین گروه‌های لیسانس و فوق‌لیسانس همچنین لیسانس و دکتری و در نهایت لیسانس و دکتری تفاوت وجود دارد.

یافته‌های این پژوهش در خصوص فرضیه چهارم (بین عملکرد تحصیلی دانشجویان و ابعاد درگیری تحصیلی (عاملیت، رفتاری، عاطفی و شناختی) دانشجویان دانشکده فنی و عملکرد تحصیلی آنان رابطه وجود ندارد؟) نیز بیانگر آن است که بین عملکرد

تحصیلی و درگیری تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از همبستگی پیرسون نشان داد که بین تمامی خرده مقیاس‌های عاملیت، رفتاری، شناختی و فراشناختی با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

منابع

- اناری، فهیمه؛ ابوالمعالی، خدیجه و هاشمیان، کیانوش (۱۳۹۱). تعیین سهم مؤلفه‌های ادراک محیط کلاس درس در پیش‌بینی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع شهر تهران. فصلنامه اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی، سال ۷، شماره ۳.
- بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۰). روانشناسی نوجوانان. تهران: انتشارات فرهنگ اسلام.
- تمنائی فر، محمدرضا. (۱۳۸۶). بررسی مقایسه‌ای عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان مشروط و ممتاز. فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه شاهد، سال ۱۴، شماره ۲۴.
- رحیمی، معصومه. (۱۳۸۷). بررسی عوامل مرتبط با افت تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه منطقه ۱۴ تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- سعیدی، زهرا. (۱۳۹۰). بررسی رابطه کیفیت زندگی، سبک زندگی، عملکرد تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه اصفهان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- غلامعلی لواسانی، مسعود، اژه‌ای، جواد و افشاری، محسن. (۱۳۸۸). رابطه خودکارآمدی تحصیلی و درگیری تحصیلی با پیشرفت تحصیلی. مجله روانشناسی. سال ۱۳، شماره ۳، ص ۳۰۵-۲۸۹.
- کرد افشاری، فاطمه. (۱۳۹۱). بررسی درگیری تحصیلی دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان بر اساس ترجیح سبک تدریس آنان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- محسن پور، مریم. (۱۳۸۴). نقش کارآمدی، اهداف پیشرفت، راهبردهای یادگیری و پایداری در پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش‌آموزان سال سوم متوسطه ریاضی شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- مهران، محسن. (۱۳۹۲). عوامل بافتی، درگیری تحصیلی و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه تهران.
- Appelton, J.J., Christenson, S. L., Kim, D., & Reschly, A. L. (2006). Measuring cognitive and psychological engagement: Validation of the student in Instrument: Journal of school psychology, 44, 427- 445
- Reeve, J., & Tseng, C. M. (2011). Agency as a fourth aspect of student engagement during learning activities. Contemporary Educational psychology, 36, 257-267.
- Seginer, R. (2009). Future orientation: Developmental and ecological perspective. New York: Springer.
- Vespers, N. (2000). An activities- based typology of college students. Journal of College student, 41(3), 228-244.